

Krystyna Nita
Kraków

HISTORIE W KAMIENIACH ZAMKNIĘTE REGIONALIZM EUROPEJSKI

Projekt „Historie w kamieniach zamknięte” zatwierdzony został do realizacji przez Agencję Narodową programu Erasmus+ i jest realizowany od 1 września 2016 do 31 sierpnia 2018 roku. Przedsięwzięcie koordynuje Społeczna Szkoła Podstawowa nr 4 Społecznego Towarzystwa Oświatowego im. Juliusza Słowackiego w Krakowie, a jej partnerami są cztery europejskie szkoły podstawowe: bułgarska z miejscowości Wracą, włoska z miasteczka Sciacca na Sycylii, portugalska położona w Bragança oraz francuska znajdująca się w Briançon w Alpach. Ich uczniowie i nauczyciele przez dwa lata będą starali się zrozumieć mowę kamieni oraz poznać historię Ziemi i jej mieszkańców.

Projekt będzie miał charakter interdyscyplinarny, gdyż prace uczniów będą dotyczyły przyrody, geografii, historii, geografii, sztuki i historii sztuki, rzemiosła, architektury, literatury (kamień w opowiadaniach, baśniach, przysłowia) i języków obcych. Uczniowie każdej szkoły będą poznawać swoje otoczenie, a następnie przygotować materiały dla kolegów z innych klas oraz zagranicznych partnerów. Będą więc uczyć innych jednocześnie ucząc się od rówieśników i wymieniać się informacjami w ramach własnych szkół.

W trakcie realizacji projektu dzieci będą szukać skarbów lub kamienia filozoficznego. Aby te poszukiwania były skuteczne, uczniowie będą musieli zrozumieć „mowę” kamieni, umieć „odczytać” wiadomości, które są zawarte w skałach. Na zajęciach terenowych zbiorą okazy dla siebie, ale również swoich kolegów ze szkół partnerskich. Dzieci stworzą kolekcję minerałów i skał w swoich szkołach. Aby wzbogacić kolekcje, uczniowie wymieniać się okazami skał z kolegami ze szkół partnerskich. Udział w tym projekcie może zapoczątkować ciekawe hobby. Uczestnicy nauczą się rozpoznawać podstawowe minerały i skały z najbliższego środowiska. Poszukają przykładów zastosowania kamienia i jego roli w życiu człowieka od ery kamienia łupanego do dziś.

Uczniowie odkryją zastosowanie skał m.in.: węgla, soli, marmuru, kruszców, kamieni szlachetnych i innych oraz poznają zawody związane

edukacja
regionalna

z obróbką kamieni. Odwiedzą muzea archeologiczne i etnograficzne. Poznają rzeźbiarzy i ich dzieła. Udadzą się do pracowni rzemieślników wykonujących ceramikę, mozaiki, szkło artystyczne w celu poznania tajników ich pracy oraz właściwości używanego materiału. Na lekcjach plastyki będą lepić figurki z gliny i robić odlewy z gipsu, ozdoby z masy solnej, wykonywać szklaną biżuterię.

Ponadto wezmą udział w wycieczkach do rezerwatów lub parków narodowych i sporządzą listy pomników przyrody nieożywionej. W czasie zajęć terenowych lub obozów naukowych będą obserwować różnorodność krajobrazu, ze szczególnym zwróceniem uwagi na ukształtowanie powierzchni. Poznają walory turystyczne swoich regionów. Zostaną przeprowadzone lekcje na temat gleby i jej składników. Na podstawie atlasów dzieci sporządzą mapy glebowe swoich regionów.

Dzieci wyszukają legendy, bajki, powiedzenia i wyrażenia idiomatyczne, gdzie tematem jest skała. Stworzą komiks lub scenariusz sztuki teatralnej o tym jak poszukiwały kamienia filozoficznego. Wystawią sztukę teatralną. Przygotują sprawozdania w formie tekstów, zdjęć, rysunków i filmów, a następnie zamieszczą je na swoich stronach internetowych. Porównując prace z każdej szkoły odkryją regiony swoich partnerów i ich kulturę, zauważą podobieństwa i różnice. Ostatni etap będzie poświęcony rozwijaniu i kreatywności uczniów. Dzieci przygotowują się do międzynarodowej debaty na temat „Nasze pomysły i działania na przyszłość”. Wykonają plakaty oraz napiszą hasła nawołujące do mądrego gospodarowania zasobami Ziemi.

Wyniki prac uczniów będą zamieszczane na stronie internetowej projektu, eksponowane na wystawach oraz opisywane w prasie. Na zakończenie prac projektowych zostanie zorganizowana wystawa z udziałem przedstawicieli wszystkich szkół partnerskich, wydany zostanie album dokumentujący pracę uczniów. Będzie on rozpowszechniony w szkołach partnerskich i ich regionach. Mamy nadzieję, że młodzi uczestnicy projektu zrozumieją, że znaleźli skarb, którym jest wiedza na temat Ziemi oraz przyjaźnie nawiązane w czasie wspólnych prac projektowych.

Zaplanowano 5 krótkoterminowych wymian grup uczniów. W ciągu dwóch lat trwania projektu małe grupy uczniów odwiedzą i poznają wszystkie szkoły partnerskie, a następnie podzielą się swoją wiedzą z kolegami ze swoich szkół. W listopadzie 2016 roku uczniowie spotkali się we Francji, w Briançon, miejscowości odległej o 15 km od granicy z Włochami. Briançon jest jednym z najwyżżej położonych miast w Europie (1326 m n.p.m.) w samym sercu Alp, na obszarze o ciekawej i szczególnie urozmaiconej budowie geologicznej. W przeszłości było tu wiele kopalń i kamieniołomów. Dziś działa tu towarzystwo miłośników regionu, które regularnie pozyskuje gips z lokalnych złóż, przetwarza „niebieski kamień” (wapien dolomitowy) w wapno, produkuje surówkę z rud żelaza. Kolejny cel wyjazdu – Sycylia. Włoska szkoła znajduje się na południowo-wschodnim

Przed kościołkiem św. Wojciecha na Rynku w Krakowie zajęcia prowadzi Piotr Olejniczak, geolog z PAN; fot. K. Nita

Przed kościołem św. Franciszka Walezego, ss. wizytek przy pl. Biskupim w Krakowie, zajęcia prowadzi prof. Jacek Rajchel z AGH; fot. K. Nita

wybrzeżu Sycylii, pomiędzy miastami Agrigento i Selinunte, zaledwie 140 km od Tunezji. Sciacca dzięki położeniu na skrzyżowaniu kultur, jednocy mieszkańców poprzez wspólną przeszłość. Położenie Sycylii, złożona budowa geologiczna, bogata, skomplikowana historia i jej liczne ślady, niezwykle dziedzictwo artystyczne i kulturalne oraz walory krajobrazowe pozwolą wzbogacić projekt o wartościowe obserwacje, dokumentacje i ciekawe warsztaty, w których uczniowie szkół partnerskich wezmą udział wraz włoskimi kolegami. Uczniowie spotkali się również w Portugalii. Bragança to jedno z dziesięciu najstarszych miast tego kraju. Otoczona murami miejscowość ma doskonałe warunki do realizacji projektu o kamieniach i ich znaczeniu w życiu człowieka. Szkoła znajduje się w historycznej części miasta, tuż obok starówki i zamku z XII wieku. W pobliżu szkoły znajduje się Parque Natural de Montesinho, przyległy do granicy z Hiszpanią. Kryte łupkiem kamienne domostwa i zachowane dawne zwyczaje w okolicznych wsiach dowodzą prastarych korzeni Montesinho i całego regionu.

Kolejna krótkoterminowa wymiana grup uczniów przewidziana jest w październiku 2017 roku w Krakowie. Uczniowie poznają kopalnię soli w Wieliczce, dowiedzą się jak powstało złożę soli, co to jest halit. Goście poznają Kraków zwracając uwagę na budulec, jakiego użyto do budowy domów, kościołów i ulic. Ich przewodnikami będą polscy koledzy. Ponadto przejdą szlakiem Orlich Gniazd w Ojcowskim Parku Narodowym, obserwując działalność erozyjną w skałach wapiennych. Uczestnicy poznają też Krzemionki Podgórskie w Krakowie, kamieniołom „Liban”, gdzie czerpano materiał na wczesnośredniowieczne budowle naszego miasta, Rezerwat Przyrody Bonarka z chronioną odkrywką geologiczną: skały jurajskie, kredowe i trzeciorzędowe. Położenie Krakowa (Jura Krakowsko-Częstochowska, liczne rezerваты, bliskość parków narodowych oraz Wieliczki) oraz liczne placówki naukowe, z którymi szkoła współpracuje, wpłyną na jakość projektu.

W maju 2018 roku będzie spotkanie w północno-zachodniej Bułgarii w miejscowości Wraca, położonej u stóp Bałkanów. Region słynie z ciekawych form skalnych: jaskiń z pięknymi formami naciekowymi, w których znaleziono kamienne i kościane narzędzia, dawnych kopalń węgla, rudy miedzi i innych surowców. W Muzeum Archeologicznym dzieci poznają tracką przeszłość i skarby miasta, cerkwi Wyznesenskiej, domów w stylu bułgarskiego odrodzenia narodowego, wież mieszkalno-obronnych oraz odwiedzą muzeum etnograficzne, w którym znajdują się przedmioty codziennego użytku i naczynia używane przez tutejszą ludność.

Innowacyjna tematyka projektu pozwoliła na inne podejście do pracy nad modelem kształcenia postaw regionalnych, nieograniczające się do przekazywania wiedzy na temat własnego środowiska. W dobie szybkiego postępu cywilizacyjnego istnieje ogromna potrzeba wypracowania już wśród uczniów najmłodszych klas szkoły podstawowej naturalnego nawyku

Zajęcia w Muzeum Geologicznym ING PAN w Krakowie; fot. Ewa Kurnik

globalnego postrzegania problemów i umiejętności rozwiązywania ich w oparciu o wiedzę nabytą z różnych dziedzin.

Rezultatem końcowym będzie wzrost świadomości regionalnej. Uczniowie będą obserwować krajobraz, architekturę, sztukę, dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe. Postarają się zrozumieć, w jaki sposób skały i bogactwa naturalne wpływają na oblicze regionu i życie jego mieszkańców. Krakowska szkoła zyska nowoczesne narzędzia oraz pomoce naukowe takie jak kolekcja minerałów i skał, przewodnik dobrych praktyk i do pracy z dziećmi. Wzmocni się i rozwinie współpraca ze szkołami z innych krajów, praca zespołowa nauczycieli oraz współpraca z innymi instytucjami społeczności lokalnych.

Krystyna Nita – e-mail: krystynanita9@gmail.com

edukacja
regionalna

